

ראש השנה יח

וגזר דין דיחיד תנאי היא. דתניא :

שנים שעלו למטה וחולייין שוה, וכן שנים שעלו לגרדום לידון ודינן שוה, זה ירד וזה לא ירד, זה ניצל וזה לא ניצל. מפני מה זה ירד וזה לא ירד, זה ניצל וזה לא ניצל? זה - התפלל ונענה, וזה התפלל ולא נענה. מפני מה זה נענה וזה לא נענה?

רבי מאיר	רבי אלעזר	רבי יצחק
זה התפלל תפלה שלימה - נענה, וזה לא התפלל תפלה שלימה - לא נענה	כאן - קודם גזר דין, כאן - לאחר גזר דין	יפה צעקה לאדם, בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין

קושי על גזר דין של ציבור : וגזר דין דציבור מי מיקרע?

והא כתוב אחד אומר (ירמיהו ד) **ככסי נועה זככי**, וכתוב (ירמיהו ב) **כי אם תככסי כתר ותרכי זכ**

כרית נכתב עונק זפני, מאי לאו כאן - קודם גזר דין, כאן - לאחר גזר דין?

תירוץ : לא, אידי ואידי לאחר גזר דין, ולא קשיא; כאן - בגזר דין שיש עמו שבועה, כאן - בגזר דין שאין עמו שבועה, כדרב שמואל בר אמי.

תיזוק : דאמר רב שמואל בר אמי, ואמרי לה אמר רב שמואל בר נחמני אמר רב יונתן : מנין

לגזר דין שיש עמו שבועה שאינו נקרע - שנאמר (שמואל א ג) **וזכנ שבעת זכית עלי אם**

יתכפר עון כית עלי כככה וכמנה.

צמצום לדין בדברי החיזוק : אמר רבא : **כככה וכמנה** - אינו מתכפר, אבל מתכפר בתורה.

עוד צמצום : אביי אמר : **כככה ומנה** - אינו מתכפר, אבל מתכפר בתורה ובגמילות חסדים.

הוכחה לצמצומים שלהם : רבה ואביי מדבית עלי קאתו, רבה דעסק בתורה חיה ארבעין שנין, אביי דעסק בתורה ובגמילות חסדים - חיה שיתין שנין.

עוד הוכחה : תנו רבנן : משפחה אחת היתה בירושלים שהיו מתיה מתין בני שמונה עשרה

שנה. באו והודיעו את רבן יוחנן בן זכאי. אמר להם : שמא ממשפחת עלי אתם, דכתיב ביה

(שמואל א ב) **וכי מרכית כיתק ימותו אנשי** - לכו ועסקו בתורה וחיו. הלכו ועסקו בתורה

וחיו, והיו קורין אותה משפחת רבן יוחנן על שמו.

שאלה על גזר דין של ציבור : אמר רב שמואל בר איניא משמיה דרב : מניין לגזר דין של צבור שאינו נחתם?

קושי על השאלה : אינו נחתם? והכתיב (ירמיהו ב) **נכתב עונק זפני!**

הסבר השאלה : אלא, אף על גב שנחתם - נקרע

תשובה : שנאמר (דברים ד) **כה' ארפיט ככז קראט אזי**.

קושי על התשובה : והכתיב (ישעיהו נה) **גרשו ה' כהמטאו!**

תירוץ : התם ביחיד, הכא בצבור.

הסבר לתירוץ : ביחיד אימת? אמר רבה בר אבוח : אלו עשרה ימים שבין ראש השנה

ליום הכפורים.

תיזוק להסבר : (שמואל א כה) **ויהי כעשרת הימים וזלזל ה' את נבז**, עשרה ימים

מאי עבידתיהו? אמר רב יהודה אמר רב : כנגד עשר לגימות שנתן נבל לעבדי דוד.

רב נחמן אמר רבה בר אבוח : אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים.

בראש השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון. מאי כבני מרון?

הכא תרגימו	ריש לקיש	רב יהודה אמר שמואל
כבני אמרנא	כמעלות בית מרון	כחיילות של בית דוד

עוד הסבר בנושא : אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן : וכולן נסקרין בסקירה אחת.

חיזוק לדברי רבה בר בר חנה : אמר רב נחמן בר יצחק : אף אנן נמי תנינא (תהלים לג) **הי'3**

יפה זככי המכין אזי כל מעשיהם. מאי קאמר? אילימא הכי קאמר : דברנהו לכולי עלמא

ומיידך לבייהו כהדדי - והא קא חזינן דלאו הכי הוא. אלא לאו הכי קאמר : היוצר רואה יחד

לבם, ומבין אל כל מעשיהם.

משנה. על ששה חדשים השלוחין יוצאין: על ניסן מפני הפסח, על אב מפני התענית, על אלול מפני ראש השנה, על תשרי מפני תקנת המועדות, על כסליו מפני חנוכה, ועל אדר מפני הפורים. וכשהיה בית המקדש קיים - יוצאין אף על אייר מפני פסח קטן.

קושי: וליפקו נמי אתמוז וטבת, דאמר רב חנא בר ביזנא אמר רב שמעון חסידא: מאי דכתיב (זכריה ח) **כה אמר ה' צבאות צום הרכיע' וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה זכית יהוה צבאות וצמחה**. קרי להו צום, וקרי להו ששון ושמחה, בזמן שיש שלום - יהיו לששון ולשמחה, אין שלום - צום.

תירוץ: אמר רב פפא: הכי קאמר: בזמן שיש שלום - יהיו לששון ולשמחה, יש שמד - צום, אין שמד ואין שלום, רצו - מתענין, רצו - אין מתענין.

קושי: אי הכי, תשעה באב נמי!

תירוץ: אמר רב פפא: שאני תשעה באב, הואיל והוכפלו בו צרות. דאמר מר: בתשעה באב חרב הבית בראשונה ובשניה, ונלכדה ביתר, ונחרשה העיר.

תניא, אמר רבי שמעון: ארבעה דברים היה רבי עקיבא דורש, ואני אין דורש כמותו.

רבי עקיבא	רבי שמעון
צום הרכיע' - זה תשעה בתמוז שבו הובקעה העיר, שנאמר (ירמיהו נב) כחוגש הרכיע' כתשעה זחגש ויחפק הועב כעיר זאז היה זחם זעם הארץ ותבקע העיר. ואמאי קרי ליה רביעי - רביעי לחדשים.	
צום החמישי - זה תשעה באב, שבו נשרף בית אלהינו. ואמאי קרי ליה חמישי - חמישי לחדשים.	
צום השביעי - זה שלשה בתשרי, שבו נהרג גדליה בן אחיקם. ומי הרגו - ישמעאל בן נתניה הרגו, ללמדך ששקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלהינו. ואמאי קרי ליה שביעי - שביעי לחדשים.	
צום העשירי - זה עשרה בטבת, שבו סמך מלך בבל על ירושלים, שנאמר (יחזקאל כד) ויהי קבר ה' אזי כשנה התשיעית כחגש העשירי כעשור זחגש זאזמו. כן אקם כתב זק את שם היום את עצם היום הנה סמך מלך ככז אז ירושלים. ואמאי קרי ליה עשירי - עשירי לחדשים	צום העשירי - זה חמשה בטבת שבו באת שמועה לגולה שהוכתה העיר, שנאמר (יחזקאל לג) ויהי כשת' עשרה שנה כעשרי כחמשה זחגש זאזזוטט כא אזי הפזיט מירושלים זאזמו הכתה העיר, ועשו יום שמועה כיום שריפה
והלא היה ראוי זה לכתוב ראשון. ולמה נכתב כאן - כדי להסדיר חדשים כתיקנן	ואני איני אומר כן, אלא: ונראין דברי מדבריו, שאני אומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, והוא אומר על ראשון אחרון, ועל אחרון ראשון. אלא שהוא מונה לסדר חדשים, ואני מונה לסדר פורעניות.